

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสาร เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในชีวิตของมนุษย์นอก เหนือจากปัจจัยสี่ อันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ทั้งนี้ เพราะการสื่อสารเป็นพื้นฐานของการติดต่อของมนุษย์และเป็นพาหนะของกระบวนการสังคม โดยมนุษย์ได้อาศัยการสื่อสารเป็น เครื่องมือเพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมของคนและเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม (ปรมะ สดะ เวทิน 2526 : 1) การสื่อสารจึงเปรียบเสมือน เส้นใยของสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้ แลกเปลี่ยน ความรู้ ได้ตัดสินใจ ได้เข้าใจบทบาท และได้ติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ตลอดทั้งเป็น ขบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและกำหนดทิศทางต่าง ๆ ของสังคมของมนุษย์

นอกจากนั้น การสื่อสารยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่งในการสร้างสรรค์ ความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ (Larry Shone 1980 : 19) ทั้งยังสามารถใช้เป็น เครื่องมือในการชักจูงที่ช่วยให้เกิดผลส่งเสริมหรือ เป็นปัจจัยขัดขวาง ต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อีกด้วย (วรารมณีย์ สามโกเศศ 2527 : 1)

การศึกษาและการสื่อสารเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก บทบาทหน้าที่และ วัตถุประสงค์หนึ่งของการสื่อสาร คือ เพื่อสอนหรือเพื่อให้การศึกษา (To Teach or Educate) การสื่อสาร เป็นปัจจัยส่งเสริมและเร่งรัดกระบวนการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศให้เป็นไป อย่างรวดเร็วและกว้างขวางยิ่งขึ้น สื่อสารมวลชนจึงเปรียบเสมือนครู ซึ่งสามารถให้ทั้งวิชาการ ใหม่ ๆ และทัศนคติต่าง ๆ กับคนในสังคมนั้น ๆ ดังที่ อดัมสันนา อังกินันท์ และเก็อดล คุปรัตน์ กล่าวไว้ว่า สื่อสารมวลชน คือ สื่อแห่งการศึกษาที่สำคัญที่สุดของประชาชนในสังคมปัจจุบัน (2521 : 55) ซึ่งเป็นได้ทั้งในด้านบวกหรือลบ ดีขึ้นหรือ เลวลง อิทธิพลของสื่อสารมวลชนจึง เปรียบประดุจดาบสองคม ขึ้นกับผู้ใช้ วิธีการใช้ และจุดประสงค์ในการนำไปใช้นั้นเอง (พรรณทิพา สินไชย 2531 : 4)

สังคมไทย เป็นสังคมที่กำลังพัฒนา และกำลังก้าวไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ สื่อสารมวลชนรูปแบบต่าง ๆ นับว่ามีบทบาทสำคัญและผูกพันกับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคมอย่างยิ่ง สื่อมวลชน เป็น เครื่องมือถ่ายทอดและประสานความรู้ความคิดของคน ในสังคม รวมทั้งสร้างและก่อให้เกิด เอกภาพของคนในสังคม (สุธี นาทวรทัต 2527 : 1) กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหน่วยราชการ รัฐบาลกิจ ตลอดจนธุรกิจเอกชนล้วนแต่ เล็ง เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องเผยแพร่ธุรกิจของคนให้ประชาชนได้ทราบ ซึ่งไม่มีวิธีใดจะดีกว่าการเผยแพร่ผ่านทางสื่อสารมวลชน ยิ่งกว่านั้นบ้านเมืองของเราทุกวันนี้กำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนาทางการศึกษา หากคนเรามีการศึกษามากขึ้นเท่าใด ความต้องการทางการสื่อสารไม่ว่าจะเป็น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือสื่อพิเศษอื่น ๆ ก็ย่อมมีมากขึ้นเท่านั้น (บำรุง สุขพรรณ 2527 : 15)

นิเทศศาสตร์ เป็นวิชาว่าด้วยเรื่อง ของการติดต่อสื่อสาร การใช้สื่อมวลชนให้เกิดประโยชน์ในการเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง และที่สำคัญคือ การสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นในสังคม เพื่อ เป็นแนวทางให้เกิดความรู้ความ เข้าใจและความสมัครสมานสามัคคีอัน เป็นการนำไปสู่การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น (ขวัญเรือน กิตติวัฒน์ 2526 : 117) ประกอบกับวิชา นิเทศศาสตร์ เป็นวิชาของสังคมสมัยใหม่ คือ สังคมยุคข่าวสาร และเทคโนโลยีทางการสื่อสาร (ประจวบ อินอ็อค 2531 : 650) ที่ถูกนำเข้ามาเพื่อมุ่งสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานที่กำลังตื่นตัวอย่างมากอยู่ในขณะนี้ และนับวันแนวโน้มจะมีแต่ขยายตัวก้าวหน้ายิ่งขึ้นทุกที ดังนั้น ความต้องการนักสื่อสารมวลชน เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวย่อมมีเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

การศึกษาวิชา นิเทศศาสตร์ ในระดับอุดมศึกษา เป็นวิชาการที่ค่อนข้างใหม่ เมื่อเปรียบเทียบกับวิชาการแขนงอื่น ๆ อาทิ ด้านมนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือแม้แต่ในด้านสังคมศาสตร์ด้วยกัน (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ 2530 : 1) แต่เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า การศึกษาด้านนี้กำลังเป็นที่สนใจอย่างกว้างขวางในบรรดา นักเรียน นิสิต นักศึกษา เป็นจำนวนมากดังปรากฏในสถิติจำนวนผู้สมัครสอบคัดเลือก เข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ คณะที่มีผู้นิยมสมัครมากที่สุดและมีการแข่งขันสูงสุดคือ คณะ นิเทศศาสตร์ และวารสารศาสตร์ โดยมีอัตราการแข่งขันของจำนวนที่สามารถได้รับได้ต่อผู้สมัครสูงถึง 1 ต่อ 54 คน (วิจิตร ศรีสอน 2532 : 8) สิ่งเหล่านี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงค่านิยมและทัศนคติที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ จากในระยะแรก ๆ นิสิตนักศึกษาเลือก เข้าศึกษาในสาขาวิชา นิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชน มัก

เป็นนิสิตนักศึกษาที่เลือกสาขาวิชาดังกล่าว เป็นอันดับรอง ๆ แต่มาในระยะ 4-5 ปีมานี้ ปรากฏว่า นิสิตนักศึกษาเลือกเข้าเรียน เป็นอันดับแรกและยังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย (วีระศักดิ์ สาเลยกานนท์ 2531 : 644) ลักษณะดังกล่าว เช่นนี้ มิใช่เฉพาะแต่การศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโท ในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเท่านั้น ยังพบว่าในวิทยาลัยครูหลาย แห่งได้เปิดสอนสาขาวิชาวารสารศาสตร์และการประชาสัมพันธ์ และปรากฏว่าสาขาวิชาดังกล่าว เป็นสาขาวิชาที่นักศึกษาสนใจสมัคร เข้าศึกษามากที่สุด เช่นกัน (กันตยา เพิ่มผล 2530 : 3)

นอกจากนั้น สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ยังมีการพัฒนาการค่อนข้างรวดเร็ว คือ มีการขยายตัวของหลักสูตรจากระดับชั้นปริญญาตรี ขึ้นสู่ระดับปริญญาโท และมีแนวโน้มการขยายตัวจากระดับปริญญาโทสู่ปริญญาเอกในอนาคตอันใกล้ ในขณะที่เดียวกับการขยายตัวของการศึกษาในระดับ ปริญญาตรีของสถาบันการศึกษาด่าง ๆ ก็มีแนวโน้มที่จะมีการเปิดสาขาวิชาแขนงต่าง ๆ เพิ่มขึ้น อีก ทั้งนี้ เป็นไปตามสภาพของสังคมและความต้องการของตลาดวิชาชีพแขนงนี้ ประกอบกับยังได้ ได้รับความสนใจจากผู้เรียนในระดับสูง จำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทาง ด้านนี้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาศาสตร์และการเรียนการสอน ในสถาบันการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มขึ้น เพื่อสนองตอบความต้องการของสังคมทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ การเรียนการสอน จะประสบผลสำเร็จสมดังปรัชญาการศึกษามากหรือน้อยนั้น จำเป็นต้องได้รับทราบความคิดเห็น จากผู้เรียน คือ นิสิตและนักศึกษาว่ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อการศึกษานิเทศศาสตร์ เพื่อนำ มาเป็นข้อมูลใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

ด้วยสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษากันอย่างแท้จริงถึง เหตุผลในการตัดสินใจเลือก เข้าศึกษาในสาขานิเทศศาสตร์ และนิสิตนักศึกษาที่เข้าศึกษาใน สาขาวิชานี้มีความเห็นอย่างไรบ้าง ในด้านของการเรียนการสอน ตลอดจนถึงความคิดเห็นใน การออกไปประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษาของเขาเหล่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการเลือก เข้าศึกษา ในสาขา วิชา นิเทศศาสตร์
2. ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนในสาขาวิชา นิเทศศาสตร์

3. ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการประกอบอาชีพในสาขาวิชา
นิเทศศาสตร์

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ที่มีต่อการ
เลือกเข้าศึกษา การเรียนการสอน และการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถาบันการศึกษา
วุฒิการศึกษาที่สมัคร จำนวนครั้งที่สอบคัดเลือก และคะแนนเฉลี่ยสะสม

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา เจาะความคิดเห็นความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาค้น ปีการศึกษา 2532 ของสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่เปิดสอนสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ในหลาย ๆ
แขนงวิชา และมีความสมบูรณ์ของศาสตร์ทำให้มีการพัฒนาได้ไปถึงระดับคณะวิชา และมีบัณฑิตที่
สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ อันได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

2. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

2.1.1 สถาบันการศึกษา

2.1.2 วุฒิการศึกษาที่สมัคร

2.1.3 จำนวนครั้งที่สอบคัดเลือก

2.1.4 คะแนนเฉลี่ยสะสม

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของ
นิสิตนักศึกษาที่มีต่อการเลือกเข้าศึกษา การเรียนการสอน และการประกอบอาชีพ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึง การรับรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึก
ของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการเลือกเข้าศึกษา การเรียนการสอน และการประกอบอาชีพ ในสาขา
วิชานิเทศศาสตร์ ด้วยการถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษร

นิสิตนักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีสาขาวิชานิเทศศาสตร์
ชั้นปีที่ 4 ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2532 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ หมายถึง การศึกษาด้านสื่อสารมวลชน ซึ่งครอบคลุมหลักสูตร
แขนงวิชาต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะผลิตบัณฑิตได้แก่ วิชาการสื่อสารมวลชน วารสารศาสตร์
การหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การภาพยนตร์และภาพนิ่ง การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา
วารวิทยา และสื่อสารการแสดง

การเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมดำเนินการเรียนการสอนวิชานิเทศศาสตร์
ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการ
สอน การวัดและการประเมินผล ซึ่งแสดงออกมาในรูปของการออกแบบสอบถาม

กิจกรรมการเรียนการสอนด้านผู้สอน หมายถึง ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อ
อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ในด้านของพฤติกรรมดำเนินการเรียนการสอน วิธีการสอน
กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนด้านผู้เรียน หมายถึง ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อ
การเรียนการสอนสาขาวิชานิเทศศาสตร์ในด้านของกิจกรรมการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียน
ตลอดรวมถึงเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนสาขาวิชานิเทศศาสตร์

การประกอบอาชีพ หมายถึง การเตรียมความพร้อมทางด้านความรู้ในการประกอบ
อาชีพ ตลอดจนถึงชนิดของงานที่นิสิตนักศึกษามีความปรารถนาจะประกอบอาชีพ โดยนำความรู้
ความสามารถที่ได้รับจากการเรียนมาประยุกต์ใช้ในการทำงานนั้น

วุฒิการศึกษาที่สมัคร หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของนิสิตนักศึกษาในระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ประเภทต่าง ๆ ทั้งจากการสอนในระบบโรงเรียนและจาก
การสอบเทียบความรู้ ในที่นี้ คือ วุฒิการศึกษาที่นิสิตนักศึกษาใช้สมัครสอบ เข้าศึกษาในสาขาวิชา
นิเทศศาสตร์ อันได้แก่ วุฒิการศึกษาสอบเทียบความรู้ วุฒิศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย และ
วุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ

จำนวนครั้งที่สอบคัดเลือก หมายถึง จำนวนครั้งที่นิสิตนักศึกษาทำการสอบคัดเลือก ก่อนที่จะได้ เข้าศึกษาในสาขาวิชานิติศาสตร์ โดยนับรวมครั้งสุดท้ายที่นิสิตนักศึกษาสอบผ่าน และมีสิทธิ์เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในสาขาวิชานิติศาสตร์

คะแนนเฉลี่ยสะสม หมายถึง คะแนน เฉลี่ยสะสมของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชานิติศาสตร์ นับคะแนน เฉลี่ยสะสมรวมตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2531

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารในสถาบันการศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ได้จัดสภาพ การเรียนการสอน ตลอดจนจัดการบริหารงานภายในสาขาวิชานิติศาสตร์ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางให้อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชานิติศาสตร์ ได้ปรับปรุง แก้ไข และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางให้ทราบถึงสภาพการทำงานในตลาดวิชาชีพของนักนิติศาสตร์ ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย